

Igor Saksida

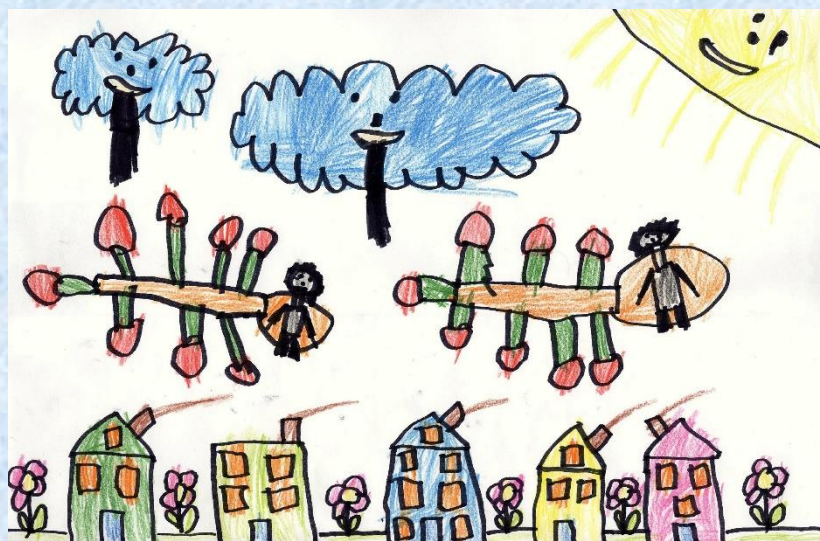
Pedagoška fakulteta
UL, UP

Bralni dogodek v vrtcu in načela razvijanja pismenosti

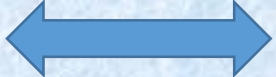

AMERICAN
PSYCHOLOGICAL
ASSOCIATION

DVAJSET NAJPOMEMBNEJŠIH
PSIHOLOŠKIH NAČEL ZA
POUČEVANJE IN UČENJE OD
VRTCA DO SREDNJE ŠOLE
Zveza za psihologijo v šolah in izobraževanju

Kaj je bralni dogodek?

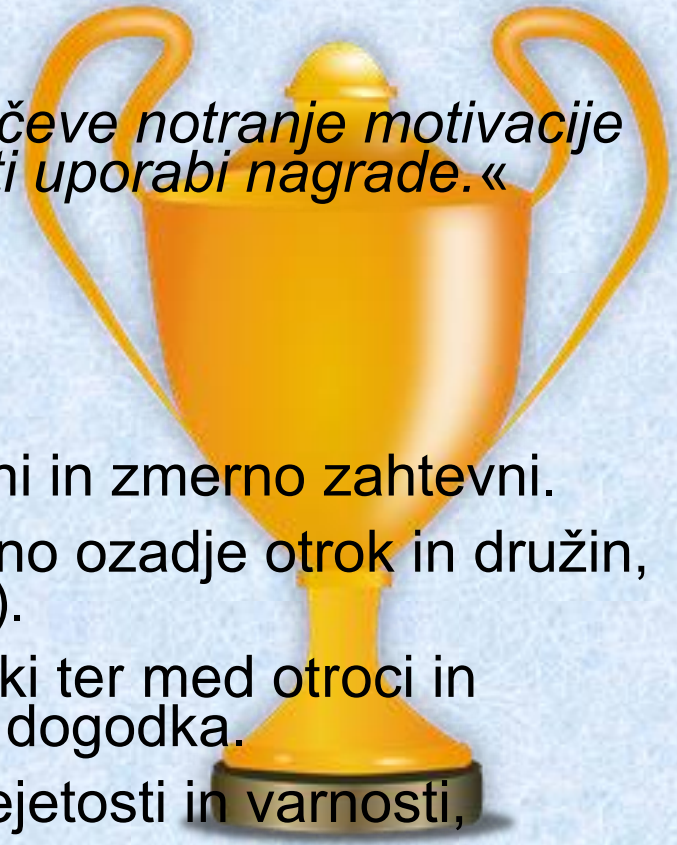
- Besedna zveza **bralni dogodek** **prostočasno branje**,
- vzgojitelj kot mentor branja oz. **bralni model**:
  - **branje in pogovor** v vrtčevski skupini – **krajša** besedila,
  - vodeno spodbujanje branja **daljših** celovitih besedil (družinsko branje, priznanje za *bralno značko*),
  - priprava dovolj zahtevnih in raznovrstnih dejavnosti ob branju; »bralne naloge«:
    - **priklic** besedilnih informacij (npr. povzemanje vsebine prebranega, npr. obnova besedila po ilustracijah, opazovanje besedilnih podrobnosti,
    - razumevanje s **sklepanjem** (razumevanje prebranega na podlagi povezovanja podatkov iz besedila, npr. iskanje razlogov za ravnanje književnih oseb) ter
    - **vrednotenje** besedila (poustvarjanje, npr. »jaz-zgodbe«).

Skupna izhodišča učenja in poučevanja

- Inteligentnost in sposobnosti otrok se razvijajo z njihovim **trudom**: pohvalimo torej otroka, ki je prizadevno opravil zahtevno bralno nalogo.
- Ugotavljajmo **predznanje** (pričakovanja) pred branjem in pogovorom.
- Ponuditi je treba nekoliko zahtevnejše učne izzive v območju **bližnjega razvoja**.
- Pomen **konteksta**, novo znanje naj se povezuje z osebnimi izkušnjami in razumevanjem prebranega.
- Nekateri spretnosti je treba avtomatizirati: **načrtna vaja**, predopismenjevalne vaje v povezavi z besedili: koncept tiska, orientacija, grafomotorika, slušno in vidno zaznavanje (glas – črka, začetni in končni glas, slušno/vidno razčlenjevanje). = **Tudi nova nacionalna strategija za razvoj pismenosti.**
- Jasna in spodbudna **povratna informacija o vložnem delu**.
- Spodbujanje **samouravnavanja** otrok, jasna predstavitev nalog.
- Spodbujanje **ustvarjalnosti**, pohvala otrok, ki so bolj ustvarjalni od drugih: otrok kot bralni model sovrstnikom.

- Povezovanje **notranje in zunanje motivacije**: »Podpiranje učenčeve notranje motivacije za učenje ne pomeni, da se morajo učitelji popolnoma odpovedati uporabi nagrade.«
- Cilji obvladovanja spretnosti se dosegajo s **povezovanjem tekmovalnosti in sodelovanja**.
- Do vseh otrok imejmo **visoka pričakovanja**.
- Ciljni obravnave naj bodo **konkretni**, kratkoročno uresničljivi, jasni in zmerno zahtevni.
- Učenje je povezano z **okoljem**, spoznati je torej treba tako kulturno ozadje otrok in družin, iz katerih prihajajo (občasno beremo ali pripovedujemo v narečju).
- **Medosebni odnosi**: razvijajmo torej kulturo pogovora med vrstniki ter med otroci in odraslimi, spoštujmo mnenje vsakega, ki je udeleženec bralnega dogodka.
- Kakovost je odvisna od **čustvenega počutja otrok**, občutka sprejetosti in varnosti, razvijanja zmožnosti za razumevanje pogleda drugega.
- **Sodelovanje in povezanost** skupine nista nespremenljivi lastnosti bralnega dogodka, obojega se je treba **(na)učiti** – dejavniki sodelovalnega učenja.
- Učinkovito **vodenje skupine** temelji na visokih pričakovanjih, skrbi za pozitivne odnose in zagotavljanju podpore vsakemu posamezniku. Vzgojitelj kot mentor družinskega branja **se ne podreja** neutemeljenim pritiskom.
- Tudi v vrtcu je možno **formativno preverjanje** dosežkov otrok: npr. ali so otroci napredovali v razvitosti predbralnih in predpisalnih zmožnosti.

Izvedba bralnega dogodka

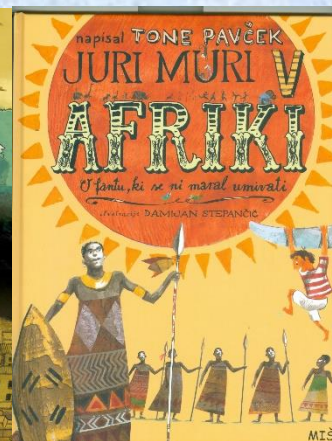
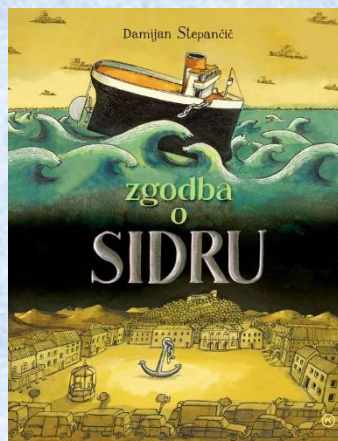
Kaj brati?

- **kakovost** besedila in ilustracij,
- **raznovrstnost** beriva:
  - umetnostna in neumetnostna besedila,
  - besedila različnih zvrsti in vrst (pesmi, pripovedi, lutkovna igra kot predstava),
  - pravljичna in realistična, nonsensna in problemska besedila.

Kako razvijati strategije sprejemanja besedila?

- **besedilne slike**
- **književne osebe**
- **zgodba**
- **tema**
- **jezik in oblika besedila**
- **perspektiva**

Metoda petih prstov

Kako poteka bralni dogodek v vrtcu?

- **Uvodna motivacija:** napovedovanje vsebine na podlagi naslovnice, poslušanje zvokov, pogovor na podlagi tematskih besed, povezava sporočila besedila s stvarnostjo otrok).
- **Interpretativno branje besedila.**
- **Pogovor o besedilu in poglobljanje doživetja:** vrednotenjsko ilustriranje, obnova in uprizoritev besedila, spreminjanje besedila (tudi »mešanica pravljic«), besedne igre, sestavljanje ključnih besed iz črk, spontano pisanje po branju, knjižnična vzgoja, priprava spodbud in nalog za razvijanje družinske pismenosti: predopismenjevalne vaje za delo doma, dnevnik družinske pismenosti.
- To ni »**pošolanje vrtca**«, ampak povsem ustrezno specialnodidaktično načrtovanje. »Pošolanje vrtca« izhaja iz napačne predstave o zasnovi osnovne šole.

